

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina:
letna 600, pollet. 300, mesečna 50 din

Slovesnosti ob Dnevu vstaje jugoslovanskih narodov

BIL JE PRAZNIK VSEH NAS

Po vsej Gorenjski so svečano proslavili Dan borca in vstaje jugoslovanskih narodov

Ni bilo kraja, vasice ali spomenika in grobišča padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja, kjer se ne bi spomnili nanje, ki so darovali svoja življenja za svobodo. Ni bilo človeka, ki se ne bi ob tem dnevu spomnil na vso našo težko prehojeno pot med narodno osvobodilno borbo in v povojnem času, v času graditve socializma pri nas.

V vseh krajih na Gorenjskem je bilo te dni živahno...

Slavnostna seja Zveze borcev

Kranj, 4. julija.

Danes popoldan je bila v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju slavnostna seja občinskega odbora Zveze borcev Kranj. Slavnosti so se udeležili delegati osnovnih organizacij kulturni in javni delavci Kranja. Slavnost je otvoril predsednik občinskega odbora ZB Kranj Franc Koželj. Predsednik je za tem delegate seznanil, da se je maršal Tito organizacijo ZB odlikoval z odlikovanjem narodnega heroja. Prav tako jih je tudi seznanil, da je bila njihova organizacija ZB v tem času pohvaljena, nakar je imel krajši govor o pomenu praznika Zveze borcev.

R. Carman

V KRANJU

Pretekli torek je bila v dvorani kina »Storžič« slavnostna akademija, ki jo je priredil občinski odbor SZDL in ZB NOV Kranj v počastitev Dneva vstaje jugoslovanskih narodov.

Slavnostnemu govoru Franca Koželja-Vanje je sledil kulturno-umetniški del, v katerem je nastopil moški, ženski in mešani pevski zbor — »France Prešeren« p. v. Petra Liparja.

Prav tako je AMD Kranj v proslavitve Dneva borca presenetilo in razveselilo kranjske pionirje s pionirskimi moti dirkami na Titovem trgu.

V zaključnem delu praznovanja Dneva borca je nastopil v Zadržnem domu na Primškovem pri Kranju ansambel narodnih pesmi in plesov »Lado« iz Zagreba.

V KRANJSKI GORI

So ob Dnevu borcev slovesno razdelili članske izkaznice 30 novim članom. V kulturnem programu so sodelovali prireditelji JLA, folklorna skupina, DPD »Svoboda« Slavka Černeta pa je zaplesala nekaj narodnih plesov. Kresovi in zvoki Titovega kola, ki so doneli z bližnje graničarske karavle, so še povečali praznično razpoloženje.

Seminarji v Ribnem pri Bledu

Ker je lanskoletna praksa organiziranja seminarjev zelo uspešna, je OK LMS tudi letos sklenil organizirati podobne seminarje. V ta namen so uredili v Ribnem pri Bledu primeren prostor za taborjenje. Prvi desetdnevni seminar je organiziran za delavsko mladino, kasneje pa bodo še seminarji za kmečko in šolsko mladino ter članse sekretariata občinskih komitejev. OK LMS je izdelal program dela tako, da se bodo udeleženci seznanili s problemi in dogodki v zunanji in notranji politiki, našim družbenim sistemom, delavskim in družbenim samoupravljanjem, socialističnim gibanjem, zgodovino mladinskega gibanja, prediskutirali bodo tudi material plenuma CK ZKJ in GO SZDL ter druga organizacijska vprašanja. Predavatelji so iz vrst naših vidnejših političnih in družbenih delavcev.

Seminar za delavsko mladino v Ribnem se je začel 1. julija in so udeleženci imeli že predavanje o družbenem sistemu (Ivan Krjšan), problemih in odnosih v socialističnem gibanju v svetu (France Perovšek), društveni dejavnosti in nalogah LM (Rado Jan), delavskem in družbenem samoupravljanju (Mavricij Borc). Predavanja bodo zaključena 9. julija. V tem času bodo udeleženci izdelali tudi dve seminarjski nalogi.

V SKOFJI LOKI

Za Dan borca so v Skofji Loki pripravili slavnostno akademijo v kulturnem domu, kjer je govoril predsednik ObLO Skofja Loka Svetko Kobal. Sodelovala je tudi godba KUD »Tone Sifrer« po bližnjih hribih so goreli kresovi, po akademiji pa sta bila družabna večera.

V PREDOSLJAH

V Predosljah so upokojevci s 100% udeležbo odšli na grobove padlih na Kokrici in Predosljah in položili vence. Na slavnosti je govoril tovariš Krmelj, udeležila pa sta se je tudi vojna upokojenka kapetan Stanko Pirih ter poročnik Rami Spahič. Na slavnosti so sodelovale tudi ostale organizacije: Zveza borcev, SZDL, Rdeči križ in Gasilsko društvo iz Predoselj.

V RADOVLJICI

Občinski odbor Zveze borcev Radovljica je organiziral za praznik 4. julij centralno proslavo v Radovljici. Na predvečer so položili venec na grob narodnih herojev v Radovljici, na sam praznik pa je občinski odbor Zveze borcev organiziral skupni pohod na Razpoh. Radovljiški taborniki so pripravili kres na Obli Gorici, obiskali so stare partizanske postojanke ter odkrili ploščo padlim borcem na Taležu.

V BEGUNJAH

Razen osrednje proslave, ki jo je pripravil občinski odbor Zveze borcev za vse krajevne organizacije radovlji-

V KROPI IN KAMNI GORICI

Borci Kropce in Kamne gorice so že v zgodnjih jutranjih urah skupno obiskali grobove padlih talcev, se jih spomnili z venci in jim odkrili spominsko ploščo. V vseh krajih radovljiške občine so krajevne in občinske organizacije pripravile kresove.

NA DOVJEM

je bila proslava pred spomenikom padlih borcev in talcev. Zastopniki vseh organizacij so položili vence. Pevski zbor je zapel dve pesmi.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tudi v Žirovnici so praznovali Spominu padlih talcev so se najdostojneje oddolžili

Vsako leto na dan padlih talcev v Mostah pri Žirovnici praznuje prebivalstvo Žirovnice svoj krajevni praznik. Praznovanje, ki je trajalo 3 dni, je bilo letos posebno slovesno. V nedeljo je bila v počastitev spomina padlih talcev in žrtev fašističnega terorja na Breznici spominska svečanost. Pred spominskimi ploščami v Mostah, kjer je pred 13. leti dala svoja življenja 29 talcev, se je zbralo nad 200 ljudi, med katerimi so bili tudi svojci padlih iz Tržiča, predstavniki krajevnih organizacij in predsednik občinskega odbora ZB Matevž Kolar z Je-

senic. Uvodni žalni koračnici, ki jo je zaigrala godba na pihala »Svoboda« France Prešeren iz Breznice, je sledil spominski nagovor Franca Urbasa, ki je obudil spomin na težke dneve okupacije. Kakor na ostalih prireditvah v okviru krajevnega praznika je pokazalo občinstvo Žirovnice, Zabrznice, Breznice in ostalih naselij predvsem z udeležbo na spominskih svečanostih v Mostah in Breznici enotnost, saj tolikega občinstva kot letos ob praznovanju krajevnega praznika v Žirovnici še ni bilo.

P. U.

R. Carman

BOŽIDAR JAKAC: NA STRAZI

Krajevni praznik v Goričah

Prebivalci Gorič so letos že petič praznovali svoj krajevni praznik. Kakor vsako leto tako se je tudi letos organizacija Zveze borcev skupno s političnimi in množičnimi organizacijami že dlje časa pripravljala, da je

praznovanje potekalo kljub veliki udeležbi v najlepšem redu.

V Goričah so se slavnosti pričele že v soboto zvečer. Ob 18. uri je bila slavnostna seja Zveze borcev, kateri so prisostvovali vidnejši politični funkcionarji iz Kranja in domačih organizacij. Sledila je komehoriacija in polaganje vencev na grobove padlih borcev, ob 20. uri pa je domače društvo Svoboda uprizorilo dramo »Sedmorica v kleti«. V nedeljo dopoldan je bilo več športnih prireditev. Tamkajšnja strelska družina je organizirala četverboj z vojaško in zrčno puško med družinami iz Gorič, Freddvora, Čirč in Iskre iz Kranja. Na Golniku je bila v dopoldanskih urah otvoritev rokometnega igrišča. Tudi člani namiznoteniškega kluba so izvedli tekmovanje v Goričah. Najmlajši pionirji so izvedli tekmovanje na skirojih, tek na hoduljah in vrcih. Tamkajšnje gasilsko društvo pa je izvedlo uspešno verižno vajo. Na popoldanski svečanosti je organizacija Zveze borcev najboljši družini podarila pokal, ostalim družinam in najboljšim posameznikom pa lepe plakete. Pohvaljena in nagrajena pa so bila tudi druga društva.

Iz obrtnega podjetja v industrijsko

Prva serija pletilnih strojev na trgu

Gospodinje pozdravljajo novi izdelek - cena 16.000 din
Ozka grla v podjetju »Kovinar«

Na pobudo Zavoda za gospodinjstvo so se letos januarja v kranjskem podjetju »Kovinar« začeli ukvarjati z izdelavo načrta za pletilne stroječke. Podjetje se je s tem novim izdelkom predstavilo že maja in junija na Tekstilni razstavi v Ljubljani. Zanimanje je bilo veliko, predvsem med gospodinjami. Velika prednost novega izdelka je, da se za pletenje lahko uporablja volna vsake debeline in tudi volna z vozli. Razen tega stroj prihrani mnogo truda in nepotrebne jeze. Pletenje je zelo enakomerno in predvidoma je moška jopica z vzorcem izgotovljena v 8 urah.

Razveseljivo je, da so v podjetju razen igel, ki jih dobijo iz Kobarida, vse dele naredili sami. Po dejanski kalkulaciji, h kateri je prištet tudi določen popust trgovskemu podjetju, bo prodajna cena stroja 16.000 dinarjev. Ta vsota se bo gospodinjam, predvsem tistim s številnejšo družino, hitro amortizirala. Cena je v primeri s ceno avstrijskih izdelkov zelo ugodna. Tak stroj stane namreč v Avstriji 660 šilingov ali 16.500 dinarjev, in če upoštevamo še uvozni faktor, naraste cena na okoli 41.000 dinarjev. Ta cena bi bila večini naših gospodinj nedosegljiva. Prva serija 50. stroječkov ima le en (levo) glavnik, vsakemu izdelku pa je priložen tudi zvezek z navodili za pletenje 17. vzorcev.

»OPREMA« ODKUPILA PRVE STROJE

To novo vejo svoje proizvodnje si bo skušalo podjetje čimprej osvojiti. Da

Zgoraj: PRI SESTAVLJANJU DELOV PLETILNIH STROJEČKOV
Spodaj: PRVI STROJI SO GOTovi

bo delo rentabilno, bodo sestavljanje delov uredili po tekočem traku in zaposlili v glavnem nekvificirano žensko silo. Tako računajo, da bo mesečna proizvodnja z ozirom na prvo serijo narasla za okoli 10%. Prve izdelke je kupilo trgovsko podjetje »Oprema« v Kranju, ki bo že konec tega tedna začelo s prodajo. Za stroje je veliko zanimanje tudi v drugih krajih, saj je to prvi tovrstni jugoslovanski poizkus.

BOLJŠA ORGANIZACIJA DVIGA PRODUKTIVNOST

»Kovinar« z meseca v mesec zvišuje svojo proizvodnjo. Njegovo delo je letos izključno plansko. Do meseca maja so od skupne planirane realizacije 137 milijonov 300.000 (lani 84 milijonov) dosegli 36 milijonov (lani 17 milijonov). Samo predvideni mesečni plan za maj 10.300.000 din so presegli za 413.000 din. Pri tem je treba omeniti, da se v podjetju ni pomnožila delovna sila, temveč sta se izboljšala samo organizacija in sistem dela.

Podjetje se je pravzaprav šele v zadnjem času začelo ukvarjati s tistim predmetom dela, za kar je bilo ustanovljeno. Medtem, ko so v njihovih delavnicah prej delali tudi naprave za centralno kurjavo in razne vodovodne instalacije, so se sedaj preorientirali samo na popravilo strojev za tekstilno industrijo. Za orientacijo naj navedem samo to, da so lani izdelali 2 križno-navijalna stroja, letos pa dosedaj že šest.

REALIZACIJA BI BILA VIŠJA, ČE...

Seveda z uspehi kolektiv še kljub temu ni zadovoljen. V podjetju so še vedno nekatera ozka grla, ki zavirajo proizvodnjo. Potreben bi bil vsaj še en rezkalni stroj, brusilni stroj in 2 stružnici, kar bi omogočilo približno za 100 milijonov višjo letno realizacijo.

LJ.

NEDAVNEMU SKLEPU Sovjetske vlade, da bo zmanjšala svoje oborožene sile za več kot milijon ljudi, je sledil pred dnevi podoben sklep v Združenih državah Amerike.

Demokratski senator Clinton Anderson je izjavil namreč v senatu, da bo ameriška armada v kratkem zmanjšana za 300.000 mož. Tako so mu povedali vojaški in civilni voditelji ameriške obrambe. Omenjeni senator je hkrati pripomnil, da omogoča zmanjšanje vojske predvsem izpopolnitev atomskega in raketnega orožja.

Prav tako je slišati iz poučenih krogov Velike Britanije, da namerava tudi ona letos občutno zmanjšati svoje vojaške izdatke. S tem v zvezi bodo predvsem zmanjšali število vojakov v Zahodni Nemčiji.

NA SVOJEM POPOTOVANJU po evropskih državah, je prispel včeraj iz Helsinkij v Moskvo generalni sekretar Organizacije združenih narodov Dag Hammarskjöld. Med svojim tridnevним obiskom v Moskvi se bo generalni sekretar OZN razgovarjal s sovjetskimi voditelji o številnih problemih, ki bodo na dnevnem redu letošnjega zasedanja Generalne skupščine Organizacije združenih narodov.

V BEOGRADU je bil te dni podpisan sporazum o znanstveno tehničnem sodelovanju med Jugoslavijo in Češkoslovaško.

Skupno poročilo, ki je bilo objavljeno ob podpisu sporazuma navaja, da so pogajanja potekala v znamenju popolnega medsebojnega razumevanja in sodelovanja. V njem so določbe o oblikah znanstveno tehničnega sodelovanja in pa možnosti za druge vrste sodelovanj, če bi se pogodbeni stranki o tem še naknadno sporazumeli. S tem v zvezi bo ustanovljena mešana komisija za znanstveno in tehnično sodelovanje, ki bo izdelala in predlagala ukrepe za izvajanje tega obojestranskega sodelovanja.

ZAHODNONEMŠKI KANCLER ADENAUER je včeraj končal svoj uradni obisk v Italiji.

Po obisku je bilo objavljeno skupno uradno poročilo, v katerem se omenja, da imata obe državi enotne poglede na mednarodni položaj.

Glede nemškega vprašanja pa kancler Adenauer še vedno stoji na starih pozicijah. Izrekel se je namreč proti neposrednim pogajanjem med Bonnom in Pankovim, ker še vedno sodi, da je zahodnonemška vlada »edini predstavnik nemškega naroda«.

Med razgovori pa je Adenauer tudi izjavil, da odobrava italijansko akcijo za razširitev atlantskega sodelovanja na politično-gospodarsko torišče. Italijanski predstavniki se strinjajo z Adenauerjevimi nazori po teh vprašanjih. Obe vladi namreč sodita, da morajo zahodne države navkljub spremembam v mednarodnem položaju še zaostri svojo atlantsko politiko.

Ko so v prvi polovici aprila 1941. leta zasedli Selško dolino Italijani in se takoj nato umaknili gospodovalnemu nemškemu zavezniku, je ljudstvo pričelo pripravljati upor. Janko Lotrič, brata Klopčič in drugi tovariši iz Zeleznikov in okoliških vasi so takoj pričeli zbirati municijo in orožje. Pred usodnimi dnevi dražgoške bitke so ga po skrivnih poteh prinesli v Dražgoše in ga razdelili borcem.

25. aprila so se na Vodiški planini pojavili prvi ilegalci. Njihovo število je iz dneva v dan naraščalo in 14. junija so na Mošenjski planini že razpravljali o možnosti aktivnega odpora. Prvi žrtvi, ki sta bili odpeljani v zapor, sta bila Anton Gortnar in Marjan Šmid iz Zeleznikov, izselili pa so najprej Marijana Halerja in Florijana Tavčarja. Perseljevanje se je nadaljevalo. V Selško dolino je tedaj prišel organizator množične vstaje na Gorenjskem Stane Zagar. 5. avgusta je bil v Jelovici ustanovljen Cankarjev bataljon. Njegov prvi komandant je bil Jože Gregorčič. Ze 8. avgusta se je bataljon v boju na Partizanskem vrhu, kjer so Nemci izgubili 32 vojakov, slajno izkazal in uspešno prebil svojo ognjeno preizkušnjo. Vrsta partizanskih akcij širom po Gorenjski je naposled prisilila Nemce, da so začasno prenehali s preseljevanjem.

Stane Zagar je 5. decembra 1941. leta sklical pri Kocjanovih v Bukovčici sestanek aktivistov obeh dolin, prišli pa so tudi aktivisti iz Skofje Loke in Medvod. Da bi preprečili nova izseljevanja, ki so jih pripravljali Nemci, je napovedal splošni upor. Cankarjev bataljon je nekaj dni za tem izvedel vrsto vojaških operacij in v Rovtvih so partizani uničili cel nemški bataljon. Zadnje dni decembra so se partizani ogroženo borili v Poljanah in se skozi nemške zasede prebili preko Selšice k Sv. Mohorju. Od tem je šla 2. četa v akcijo na Dobravo pri Podnartu, prva četa pa takoj v Dražgoše, kjer sta se obe sestali 31. decembra. Bataljon se je nastanil v prosvetnem domu in v šol. Zvečer istega dne je priredil prvi miting, ki se ga je udeležilo tudi veliko ljudi iz doline. Naslednje dni so posamezni vojni odhajali v Kropo, Lancovo, Radovljico in v druge kraje, kjer so bili povsod navdušeno sprejeti. Pripravljali so ljudi na upor in jih seznanjali s pomenom narodnoosvobodilnega boja.

Medtem so Nemci organizirali napad na Dražgoše, ki se je začel 9. januarja 1942. Boj je trajal 3 dni in 3 noči. Odpor partizanov je bil dobro pripravljen in zdržali so do 12. januarja zjutraj, ko so se umaknili na Jelovico. Nemci so tedaj izgubili okoli tisoč ljudi. Za svoj poraz so se maščevali nad prebivalci, porušili vas in postrelili vse, ki jim niso utegnili pobegniti.

Po umiku v Jelovico je bataljon v boju 13. januarja izgubil 18 borcev. V največjem snegu se je skozi nemške zasede prebil do Kališke planine. Tam se je naslednji dan razdelil na Jeseniško, Kamniško, Loško, Poljansko in Selško četo.

Dražgoška borba in druge številne uspešne akcije Cankarjevega bataljona v decembru 1941 in v januarju 1942 so v Selški dolini našle močan odmev. Upor je zajel vse kraje in ni je bilo vasice, ki bi stala ob strani.

Med prvimi aktivnimi borci, ki so se

pridružili partizanom še v jeseni 1941, sta bila brata Pavšiča iz Zeleznikov in Franc Jelenc iz Smoleve. Selška četa, ki je izvajala akcije na območju Selške doline, je bila konec marca zaradi izdajstva obkoljena nad Crngrobom. V tem boju je padlo 13 borcev, med njimi tudi Stane Zagar, komisar Cankarjevega bataljona. Četa se je nato umaknila v Jelovico, kjer se je do junija reorganizirala in izpopolnila z novimi borci. Takrat sta se vključila vanjo aktivista Ambrožič in Prezelj, poznejši komandant Kokrskega odreda. V dneh od 7. do 9. septembra so Nemci organizirali ponovno hajko na Jelovico. Selška četa je v boju na

Pred gospodarsko razstavo v Loki

Razgovor s predsednikom pripravljalnega odbora tovarišem Kavčičem

V sob., 14. jul. bodo v Sk. Loki svečano odprli pod pokroviteljstvom ljudskega poslanca Mire Svetina Gospodarsko razstavo, ki bo prva te vrste v Skofji Loki in bo nekaj zaključek proslav 10. obletnice osvoboditve, obenem pa manifestacija gospodarske in kulturne dejavnosti Skofje Loke in obeh dolin, Poljanske in Selške.

Kdor bo prišel v teh dneh v Loko, bo lahko takoj zapazil, da so priprave za prvo gospodarsko razstavo v Skofji Loki v polnem razmahu, saj nas loči do njene otvoritve komaj 14 dni. V organizacijski pisarni, ki je v šoli, kjer bo tudi razstava, so mi povedali, da bom našel predsednika pripravljalnega odbora, tov. Kavčiča v tovarni »Sešir«.

— Na čigavo pobudo je prišlo do priprav za razstavo? — sem ga vprašal.

— Pobudo so dali Ločani sami. Lanskoletna turistična razstava je pokazala, da teži Loka po neki večji prireditvi, oz. razstavi, kjer bi vsa podjetja — industrija, obrt, kmetijske zadruge, itd. nastopila s svojimi proizvodi in pokazala, kaj je bilo v zadnjih 10. letih narejenega na tem področju. Ta razstava bo pokazala razen uspehov tudi smernice za nadaljnje delo pri naši gospodarski dejavnosti v bližnji prihodnosti in kateri gospodarski panogi je treba posvetiti največ pozornosti.

— Katera gospodarska panoga bo najbolj poudarjena?

— Glavni poudarek bo na industriji, socialistični obrti in dejavnosti kmetijskih zadrug. Medtem ko se je industrija hitro odzvala našemu vabilu k razstavi, smo naleteli pri obrtnikih na precej manjši odziv kot smo pričakovali. — Težav res ne manjka! Gospodarska razstava v Loki ni podjetje; vsa dela temelje na prostovoljni osnovi. Predvsem nam manjka ljudi, ki bi imeli izkušnje pri organizaciji razstave. ObLO Skofja Loka je imenoval poseben odbor za organizacijo razstave, vendar imamo vsi, ki delamo v tem odboru malo tovrstnih izkušenj. Od podjetij smo naleteli na popolno razumevanje, pa čeprav podjetja vedo, da jim razstava ne bo prinesla posebnih komercialnih uspehov, saj je njen značaj, skoraj bi dejal, bolj propaganden.

— Ker ste ravno omenili propa-

Lipniški planini utrpela precejšnje izgube. Takrat je padel tudi komandant prve grupe odredov Jože Gregorčič.

Zaradi neprestanega sovražnega pritiska in ofenziv v jeseni 1942 je morala četa izvesti vrsto napornih premikov. Kljub temu pa se je v januarju 1942 toliko okrepila, da sta bili takrat ustanovljeni dve četi s komandirjema Bičkom in Luznarjem. Vzporedno s porastom vojaških enot se je širila tudi mreža politične organizacije na terenu. Plod aktivnega političnega dela je bila ustanovitev novih bataljonov in pa ustanovitev Prešernove brigade 13. julija 1943 pri Marenkovcu v Farjem potoku.

gandni značaj razstave, kako bo pa z njenim propagandnim delom?

— V tem delu bodo sodelovale vse družbene in politične organizacije in pokazale pregled svojega 10-letnega dela. Sodelovali bodo: »Svobode«, KUD TVD »Partizani«, LT, gasilci, taborniki, filatelisti in ribiči. Končno naj omenim še Gorenjsko lovsko razstavo in turistični teden. Edino, kar nas skrbi je, da bomo dobili iz obeh dolin

premalo razstavnega materiala, tako da bo poudarek le bolj na Loki. KZ Skofja Loka bo organizirala tudi živinorejsko razstavo.

— In zabavni del?

— Pripravljamo modno revijo s tremi ponovitvami; na sporedu je tudi Veseli večer, medtem ko bo KUD »Tone Sifrer« pripravil komedijo »Klobčič«.

Jože Kloboves

Slovesnosti ob Dnevu vstaje jugoslovanskih narodov

BIL JE PRAZNIK VSEH NAS

(Nadaljevanje s 1. strani)

V PODNARTU

Na predvečer praznika so se v Podnartu zbrali na slavnostni seji člani krajevnega odbora Zveze borcev in zastopniki ostalih organizacij in podjetij. Za tem so odšli k spomeniku padlih borcev na Ovišje. Sodelovala je tudi strelska družina, TVD Partizan pa je pripravil pohod po partizanskih poteh na Jelovico.

NA ČRNVVCU

so se z vneto pripravljali na odkritje spomenika padlih talcev. Na praznik pa so ga svečano odkrili.

V LESCAH

Leščani so sodelovali na centralni proslavi v Radovljici, razen tega pa so v soboto priredili svečano akademijo tudi v osnovni šoli v Lescah. 1. julija so na samem kraju zločina odkrili spomenik talcem.

NA JESENICAH

Dan borca so Jeseničani proslavili s primerno akademijo, ki je bila na predvečer v Delavskem domu. O pomenu novega praznika Dneva borca je govoril tov. Matevž Kolar. Ostali pro-

pristaših vladne koalicije svobodnih liberalcev in pristaših bloka beguncev. Pred dnevi je več ministrov zahodne nemške vlade — pristašev liberalne stranke, ki so snovali novo stranko, zahtevali od Adenauerja, da takoj pristopi k razgovorom s Sovjetsko zvezo glede zedinjenja Nemčije. Sirjo se celo govornice, kakor pravi ameriški časopis »News week« — da so se tudi odnosi med Adenauerjem in njegovim ministrom za zunanje zadeve von Brentanom, zaradi nasprotujočih se mišljenj glede zedinjenja države, precej zaostri. Neprestane sovjetske pobude glede zedinjenja Nemčije so — kakor je pred dnevi zapisal londonski časopis »The Economist« — porazno vplivale na politično vzdušje v Zahodni Nemčiji. Med Adenauerjevimi kritiki, ki so bodisi posamezne stranke ali politiki, pa je prišlo do nasprotujočih se mišljenj glede najbližje poti, ki vodi do zedinjenja; ali na drobno pročitati namene Moskve, ali zahtevati od zahodnih veselij, da ponovno formulirajo svojo politiko napram Nemčiji, ali pa »zgrabiti bika za roge« in siliti v neposredni stik s Pankovim. Ne oziraje se na nasprotna stališča o najkrajši poti, ki vodi do zedinjenja, pa se vsi strinjajo z načelom, da se mora Adenauerjeva politika ublažiti in poiskati možnost »fair« diskusije s Sovjetsko zvezo. Vse stranke, ki so v opoziciji do Adenauerja, pa so složne in dosledne v načelu, da mora Bonn čimprej izoblikovati splošno-nemško iniciativno glede zedinjenja. To pa je vsekakor pritisk, ki mu kancler Adenauer in pristaši njegove preživele politike ne bodo kos.

(JUGOPRES)

LJUDJE IN DOGODKI

Dve doslednosti v Zapadni Nemčiji

Problemi zunanje politike so bili osrednja točka, okoli katere se je po vojni osredotočila vsa aktivnost nemških strank in politikov. Na tem področju je tudi zahodnonemški kancler dr. Adenauer prišel do političnega ugleda, kajti z dokajšnjo mero spretnosti si je kljub mnogim zaprekam prizadeval, da čimprej izvojuje neodvisnost zahodnega dela zemlje, kar bi mu utrdilo pogoje za nadaljnji boj v prid zedinjenja Nemčije.

Z naslovljivijo na Zahod in nameranim preziranjem političnega stališča Sovjetske zveze, je Adenauer dosegel prvi cilj. Med drugim se je okoristil tudi s preteklimi mednarodnimi okoliščinami, ki jih karakterizira jasna razdelitev sveta in Evrope na bloke, v kateri se je Adenauer držal spretno in dosledno samo tiste strani, od katere si je obetal največ koristi.

Spremembe mednarodnega položaja zadnjih let, niso najugodnejši teren za zedinjenje Nemčije, na katerem bi se mogli z zastarelimi političnimi metodami in sredstvi iz časov »hladne vojne« dosegati cilji, ki so tesno povezani s političnim stališčem in dobro voljo Zahoda, kakor tudi Vzhoda. Z drugo besedo — uspešna Adenauerjeva politika iz minulega poveljnega časa, se je izkazala v okolju današnjih prilik, zavoljo svoje neprožnosti, kot docela neuporabna.

Vse namreč kaže, da hoče ostati stari kancler zvest sebi in svoji politiki. Čeprav je bil v danem trenutku prisiljen stopiti v diplomatske odnose z Moskvo, se po drugi strani vendarle izogiba vsem političnim in ostalim stikom s sovjetsko diplomacijo. V upanju, da mu bo uspelo prisiliti Sovjetsko zvezo v zedinjenje Zahodne in Vzhodne Nemčije, se Adenauer čvrsto drži blokovski načel ter se pri tem — kakor omenja zahodnonemški časopis »Die Deutsche Zeitung« — izogiba vsem tovrstnim razgovorom z Moskvo, kajti Sovjetsko zvezo smatra še vedno za »svojega smrtnega sovražnika«. Kadarkoli je vprašanju zedinjenje Zahodne in Vzhodne Nemčije, se zahodnonemški kancler izogiba vsem neposrednim stikom z vlado Vzhodne Nemčije, čeprav je to edina normalna pot, ki vodi k temu cilju. Izvajanje take politike pa je privedlo zedinjenje Nemčije v slepo ulico. Tega dejstva pa, žal ne dojemata v Zahodni Nemčiji edinole kancler Adenauer in njegova krščansko-demokratska stranka.

Nasprotno pa je prišlo po tej »kruti zunanji politiki« dr. Adenauerja — kakor to nazivajo v Nemčiji — med zahodnonemškimi političnimi strankami ne glede na njihovo idejnost, do docela nasprotnih gibanj. Misel o nujno-

sti neposrednega stika s Sovjeti, v prid ponovnega zedinjenja Nemčije, je bila zapažena najprej pri social-demokrati, vendar pa je postopoma dobivala državljansko pravico tudi v ostalih političnih strankah, kot n. pr. pri bivših

ADENAUER

Uspehi kmetijskega posestva „Sava“ Šenčur

Zgradili so nov, moderen hlev

Preteklo soboto so v Šenčurju pri Kranju na državnem kmetijskem posestvu izročili svojemu namenu nov hlev za govedo. Ob tej priložnosti je imel delovni kolektiv tega posestva skromno slavno, katerega so se udeležili tudi predstavniki krajevnih organizacij in nekaterih ustanov iz Kranja.

Hlev so zgradili na temeljih svinjaka bivše ekonomije »Iskra« iz Kranja in so v njej pripravili prostora za 60 glav goveda in za vsa potrebno krmo. To je sedaj eden največjih hlevov na Gorenjskem. Uspeh tega kolektiva je toliko pomembnejši, ker postaja posestvo pomemben čimbenik v razvoju kmetijstva na tem področju.

Bivša ekonomija je bila čisto kamen spotike tamkajšnjim kmetom, še posebno pa v času krepitve zadrugištva, ker so nekateri nazadnjaški elementi znali spretno izkoristiti slabo obdelane in zanemarjene njive. Danes pa je že obratno; razlike med privatnim in državnim sektorjem ni več, oziroma se že nagiba v korist kmetijskega posestva. V dveh letih obstoja, je posestvo, ki ima 3 obrate, rzen Šenčurja in nekdanje ekonomije na Voklem še v Hrastju pri Kranju, kjer je tudi glavni del in obsega 82 ha površine, doseglo take uspehe, da je vredno pohvale. Med drugim so letos končali z arondacijo zemljišč, kar je bil precej težaven posel, tako da imajo sedaj namesto nekdanjih 200 le okoli 27 zaokroženih parcel.

V glavnem se posestvo peča s poljedelstvom, živinorejo in semensko službo. To jih je tudi sililo h gradnji novega hleva, kajti štev. govedi je hitro narasčalo. S tem so povečali število stajišč za govedo od 46 na 112. Povečali so tudi molznost krav na okoli 1600 l, njihov cilj pa je 2800 l na kravo. Seveda bo treba še precej truda in znoja, da bodo lahko uresničili vse načrte. Kmalu bodo začeli urejati pašnik tudi za obrat v Šenčurju, kajti na obratu Hrastje, kjer imajo pašnik, da se živina lahko pase, je molznost krav za okoli 40 odstotkov višja.

Mleko oddaja posestvo direktno mlekarnam v Kranj, vendar

Več pozornosti prašičjereji

Dočim smo v zadnjih letih lahko zabeležili dober napredek v govedoreji, ne moremo tega trdititi za prašičjerejo. V prašičjereji delajo rejci to napako, da pitajo prašiče za prodajo, kot šepharje in jih najraje prodajo v težji vsaj 180 kg. To pa je zelo draga reja. Pitanje do teže 100 kg je znatno cenejšje in rentabilnejše, hitro se obrača obratni kapital. Pitanje se morajo v 6-8 mesecih prodati. Povpraševanje je in mesarska podjetja plačujejo tako pitane prašiče, takoimenovane »bekone«, tudi po 200 do 240 din za kg žive teže. V vaseh, kjer se prideluje razen krompirja, pese in detelje (to sta razen posnetega mleka, najvažnejši krmili za prašiče) še ječmen, bo treba organizirati izsenačene plemenske reje. To so naloge, ki se jih bo treba še lotiti.

Ing. M. T.

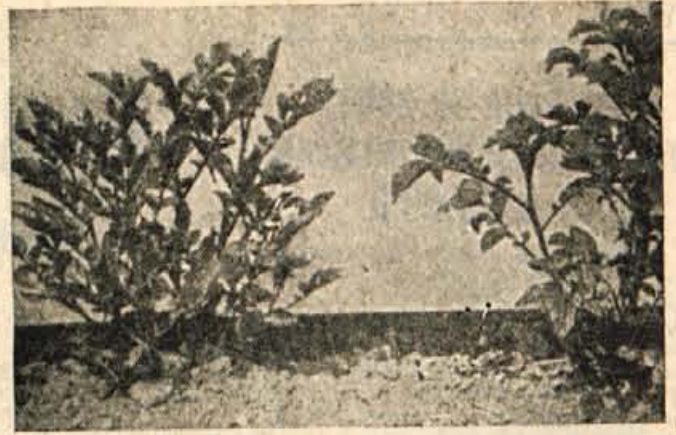
Plemenska svinja nemške oplemenjene pasme s krvjo krško-poljske svinje, rejec Mežnarc Angela, Selo št. 2 — Zirovnica

Pa še nekaj podatkov, iz katerih lahko razberemo uspeh tega kolektiva. V letu 1954 so dosegli na enega delavca 266.000 din bruto dohodka, lani že 420 tisoč, letos pa predvidevajo, in tudi dosedanj rezultati kažejo, da bodo presegli 534.000 din. Bruto dohodek na ha obdelane površine pa se je gibal v tem razdobju od 90.000 do 120.000 din. Lani so ustvarili 11 milijonov din bruto dohodka, letos ga bodo presegli 17 milijonov in to pri isti delovni sili.

Kolektiv šteje 36 ljudi, ki so iz raznih krajev naše ožje domovine in so zelo pridni. O tem dokazujejo omenjeni podatki, razen teh še nekaj dejstev. Milmo tega, da so obdelali polje in opravili živino, so ti ljudje v prostem času in slabem vremenu opravili pri gradnji hleva

vsaj težaška dela in s tem pocenili gradnjo za okoli 50 odstotkov.

-K-e

VIRUSNO ZVIJANJE LISTOV; na desni: ZDRAVA RASTLINA

Pridelujmo zdrav krompir

Če ne izločamo obolelih rastlin, bo pridelok od leta do leta manjši

Pridelovalci semen. krompirja dobro poznajo bolezn, ki rade napadejo krompir in ki občutno zmanjšajo pridelok, tam kjer se pojavijo. Posebno nevarne so virusne bolezni ali bolezni izrojevanja. V vlažnih in toplih letih lahko občutno škodo napravi krompirjeva plesen ali fitoftora.

Krompirjeva plesen se letos še ni pojavila, pač pa je veliko virusnih bolezni, zlasti tam, kjer že dolgo niso menjali semena. Dober pridelok krompirja ne dosežemo samo z gnojenjem in pravičnim oskrbovanjem nasadov. Krompirjeva plesen in virusne bolezni nam kljub vestnemu obdelovanju lahko zmanjšajo pridelok za 50 do 60 %.

stih značilna obolenja. Z razvojem rastlin postajajo bolezenski znaki vse bolj vidni.

Edin način s katerim preprečimo virusne bolezni, je izločanje bolnih rastlin. Obolele grme izrujemo s koreninami in jih odstranimo z njive. Najboljše je, če izločamo čimprej, to je, ko se rastline še niso strnile.

Najbolj nevarno in najpogostejše virusno obolenje je zvižanje krompirjevega lista.

Vsak pridelovalec bi moral skrbeti, da se krompir ne izrodi prehitro, kar lahko doseže z vsakoletnim izločanjem obolelih rastlin. Krompirjevo plesen pa preprečimo s pravočasnim škropljenjem ali prašenjem krompirja z zaščitnimi kemičnimi sredstvi.

Če pridelovalec ne izloča obolelih rastlin, pada pridelok krompirja iz leta v leto zaradi izrojevanja. Pod obolelimi grmi je le malo gomoljev in še ti so drobn. V hribovitih predelih se virusne bolezni ne pojavijo v taki meri kot v nižinah. Zato imamo v hribovskih krajih Poljanske doline strnjeva področja, kjer vsi kmetovalci pridelujejo semenski krompir.

Pri virusnih boleznih gomolji ne kažejo znakov obolenja. Bolezen vidimo dobro na rastlinah, ki so zrastle iz okuženih gomoljev. Kmalu za tem, ko krompir vskali, vidimo na li-

Pri tej bolezni se listi zvižajo navzgor, vzporedno z glavnim rebrom v obliki žleba ali škrnicelja. Listje je enakomerno svetlozeleno, na spodnji strani ob robu je rdeče - vijoličasto ali črnkasto. Listi štrlijo pokonci. Če izvira okužba iz gomoljev se prično listi zvižati zelo zgodaj, rastlina zastane v rasti, napadeni grmi pa ostanejo pritiklavi. Listi šumijo, če jih šupamo. Bolezen prenašajo od rastline na rastlino listne uši, posebno breskova listna uš.

Kodravost je virusna bolezen pri kateri se pojavijo ispremembe v rasti. Listi se kodrajo in grbančijo. Rastline so majhne, včasih so le posamezni pogamki manjši in je grm neena-komerno razvit. Listi so dosti manjši kot pri zdravih rastlinah. Tudi ta virus prenašajo listne uši.

Še o sušenju trave na žici

Seno je veliko boljše pri sušenju na tleh

Letos je že tretje leto, ko imamo v juniju zopet prav deževno vreme. Pravi čudež je, če nekdo pokošeno travo osuši po starem na tleh, kajti v povprečju je to letos nemogoče. Ker je lesenih kozolcev premalo in ker so tudi zelo dragi, si že precej kmetov pomaga uspešno z žičnimi kozolci. Uspehi sušenja na žici so prav dobri in so v tem, da se: 1. postavlja kozolec na travniku in na licu mesta obloži z vilami s travi. Torej trave ali detelje ni treba nakladati in voziti h kozolcu. 2. Postavljanje kozolca, ki izgleda zamudno in težko, je prav enostavno in hi-

prečni pridelok zelene mase na travniku srednje kvalitete 160 q/ha, pri prvi košnji, to ustreza ca 32 q sena. Ker se na 1 tekoči meter obesi približno 10 kg zelene trave, je torej treba za 1 ha travnika 1600 m žice. Ta žica je mehka, pocinkana, debelosti 2 mm. Ker napeljemo za prvo košnjo po navadi 4 žice drugo nad drugo, znaša za 1 ha skupna dolžina kozolca 400 m. Če bi bil ta ha kvadrat 100 krat 100 m, bi postavili 4 kozolce po 100 m. Žica se enostavno ovija okrog kolov. Za ovijanje in napenjanje žice računamo na 1 ha še 200 m žice, skupaj torej 1.800 m žice, ki

na 1 ha 200 kolov. 1 kol stane 40 din, tako je izdatek za kole din 8.000.—, skupni izdatek je 17.768 din. Takšen kozolec nam služi več let, če z žico prav ravnamo in jo navijamo na primer-no vreteno.

Za prvič, oziroma za prvo košnjo je obremenitev visoka in znaša za 1 kg sena 5,5 din. Pri petletni amortizaciji kozolca, če računamo na leto še 1.800 kg otave, ali skupaj 5.000 kg sena letno po ha, so stroški pri 1 kg sena le 0,71 din. Tu bi morali upoštevati še to, da so izgube hranilnih snovi pri sušenju na tleh najmanj 35%, pri slabem vremenu pa tudi 50%, dočim znašajo pri žičnem kozolcu le 20%.

ING. TONE MASTNAK

tro delo. 3. Pridelok sena je po kvaliteti veliko boljše, kot pri sušenju na tleh.

Kakšni pa so stroški sušenja trave na žici? Po naših podatkih, ki jih povzeman iz številnih gnojilnih poizkusov, je pov-

tehta 66 kg a din 148.— to znese 9.768 din. Koli so premera 5 do 8 cm, zašiljeni na debelejšem koncu in visoki 2,30 m. Zabijamo jih na vsake 3 korake, ter jih rabimo na 100 m 40 zabitih v tla in najmanj 10 za opore, ali

Odgovor na članek: Problem, ki je problem!

V »Glasu Gorenjske« je bil dne 1. junija t. l. priobčen članek pod naslovom »Problem, ki ni problem«. — Ker v tem članku navedene trditve ne ustrezajo dejanskemu stanju, kmet. zadrugi Visoko pa očitajo celo malomarnost, si lastimo pravico do odgovora.

Če bi se bil pisec članka, tovariš Krišlj, udeležil občnega zbora KZ Visoko ali vsaj seje upravnega odbora, na katero je bil sicer povabljen, bi pač ne mogel napisati, da razpolaga zadruga z zadostnimi finančnimi sredstvi, kajti na seji bi se lahko spoznal s finančnim rezultatom, ki trdi nasprotno. Res pa je, da je bilo na občnem zboru, kakor tudi na seji upravnega odbora načeto vprašanje Zadrugi doma, ki je potreben nujnih popravil. Zavoljo pomanjkanja finančnih sredstev pa ostaja to vprašanje odprto še naprej. S 1000 dinarji, ki naj bi jih po najemni pogodbi prejela zadruga od KUD »Kokalj Valentin«, kot mesečno najemnino za dvorano, si še vedno ne bi mogli pomagati iz zagate.

Zanimivejša pa je druga točka najemne pogodbe, ki pravi, da mora KUD Visoko v najetih prostorih skrbeti za čistočo in red ter nastalo škodo popraviti. Po preteku 1 leta pa je opaziti, da je razbitih več okenskih stekel in dva umivalnika, medtem ko o redu in čistoči ni sledu. (Leto bo tega, odkar niso bila stranišča počiščena). Res da uporablja zadruga več prostorov, vendar pa sodimo, da mora skrbeti za čiščenje najetih prostorov (stranišč itd.) najemnik. Naši delavci, zaposleni na ekono-

miji, so čistili tudi dvorano, odkar pa smo s čiščenjem prenehali, je slišati vrsto negodovanj. Kdo po počitli in prezračil zanemarjene in zatohle prostore, zlasti one pod odrom, je vprašanje, ki mu ne vemo odgovora. — Vsekakor pa to ni odnos do družbene lastnine!

V članku je bilo tudi rečeno, češ da KUD nima prostorov za kulise, ni pa bilo omenjeno, da so pod odrom na razpolago 4 prostori s površino 100 kvadratnih metrov, ki so zasedeni le z omaro in pisalno mizo. Prav tako nam ni jasna trditev tov. Krišlja, da si je zadruga oslabilila svojo gospodarsko moč s tem, ko je odstopila svo-

jo ekonomijo posestvu »Sava« Hrastje. — Ta ukrep je bil storjen zaradi pasivne bilance, ki jo je izkazovala ekonomija, saj je znašala izguba v letu 1954 492.000 dinarjev, ki jih zadruga še do danes ni prebolela.

Čeprav je zadruga vložila v Zadrugi dom lepo vrsto denarja, bi vendarle pristalo na njegovo brezplačno odstopitev katerikoli družbeni organizaciji, ki bi posloje v redu vzdrževala. — Naposled pa menimo, da bi ne prišlo do trenj med KZ Visoko in kulturno - umetniškimi društvom; če bi le-to v redu skrbelo za red in čistočo najetih prostorov.

Upravni odbor KZ Visoko

Vesti iz zadrug

Tekmovanje koscev v Lučinah

V nedeljo, dne 24. junija, je aktiv mladih zadrugičnikov pri KZ Lučine organiziral tekmovanje koscev. Tekmovali so predvsem mladi zadrugičniki do 26 leta starosti. Devetim tekmoval-

cem je bilo odmerjeno vsakemu po 80 m² travnika. Po končanem tekmovanju so bile tekmovalcem podeljene denarne nagrade. Rezultati tekmovanja so bili naslednji:

1. Alojz Šubič — Zadobje 2,42,
2. Pavel Oblak — Lučine 3,00, 3. Franc Šubič — Brbovnica 3,04,
4. Jože Košir — Goli vrh 3,54,
5. L. Martinčič — Lučine 4,03,
6. Matevž Mrak — Prilesje 4,05,
7. Jože Košir — Dolge njive 4,43,
8. Rajko Oblak — Dolge njive 4,46, 9. Jože Dolinar — Lučine 4,50.

Tudi v Goričah so tekmovali

Kmetijska zadruga Goriče je v nedeljo dopoldan organizirala za krajevni praznik tekmovanje koscev na travniku Janeza Pržnika iz Zaloga pri Goričah. Tekmovali so 4 kosci — kmečki fantje v dolžini 20 m v obe smeri. Najboljši čas košnje je dosegel Marijan Zaplotnik iz Letenc, ki je ob zaključku skupno z drugo plaširanim prejel lepo de-

narno nagrado. Kmetijska zadruga pa je v počastitev tega praznika organizirala tudi razstavo kmetijskega orodja in strojev pred osnovno šolo v Goričah. Tekmovanja koscev in razstave se je udeležilo veliko število tamkajšnjega prebivalstva, ki so kmetijski zadrugi za dobro organizacijo izrekli vse priznanje.

R. Čarman

V NEDELJO (8. VII. 1956) — »Kmečka očet« v Bohinju

Pripravlja se zakon o gospodarskih zbornicah in združenjih

Zvezni izvršni svet je pred kratkim poslal v razpravo zainteresiranim organizacijam osnutek zakona o gospodarskih zbornicah in združenjih. Pričakujejo, da bodo te organizacije kmalu podale svoje pripombe, tako da bo Zvezna ljudska skupščina lahko že na prihodnjem zasedanju razpravljala o predlogu tega zakona.

Osnutek novega zakona določa pravni položaj, organizacijski stroj in teritorialno pristojnost zbornice, njihovo delo in naloge, način vključevanja in sestavo članstva, nadalje določa pravni značaj odločb, ki jih bodo izdajale zbornice in njihov odnos do državnih organov. Na podoben način se z zakonom ureja položaj gospodarskih združenj.

Gospodarske zbornice, se po določbah zakona smatrajo za samostojne ustanove, ki jih skupnost ustanavlja z namenom, da bi pospešeno napredovale posamezne gospodarske veje. Smatrajo, da bi vsaka gospodarska dejavnost morala imeti svojo zbornico. Mišljenje je, da bi se dovolilo ustanovljati skupne zbornice, ki bi se pečale z gospodarskimi dejavnostmi v različnih gospodarskih področjih, v načrtu zakona ni bilo upoštevanje. Podrobneje pa se z zakonom določa način sodelovanja posameznih zbornic in to v primernejši obliki in širšem obsegu kot do sedaj.

Z zakonom predvidevajo ustanovitev Sveta jugoslovanskih zbornic, ki bi imel nalogo, da bi proučeval vprašanja, ki so koristna za vse zbornice in njihovo uspešno delo. Sodelovanje med zbornicami je bilo v preteklosti urejeno tako, da je samo po en član sodeloval v strokovnih sekcijah, odborih in komisijah druge zbornice. Zdaj so to sodelovanje z zakonom postavili na nove temelje in Svet naj bi po osnutku zakona predstavljal koordinacijsko telo posvetovalnega značaja.

Delo, poslovanje in naloge zbornic so po načrtu razdeljene na dve skupini. V prvo spadajo opravila iz samostojnega delokroga, v drugo pa opravila iz pristojnosti državne uprave, ki so prenešene na zbornice. Določeno je, da bodo prvo skupino opravil opravljale zbornice samostojno, dočim bodo državni organi imeli samo splošno pravico kontrole zakonitosti. Za ostala opravila so posebej predpisani odnosi med zbornicami in državnimi organi, kar dosedaj ni bilo urejeno.

Osnutek predvideva, da se gospodarska združenja lahko ustanovljajo v vseh področjih gospodarstva, razen v obrti, gostinstvu in trgovini na malo. Posebej se določa prepoved ustanavljanja združenj, če imajo za cilj omogočati ekonomsko opravičeno tekmovalje ali pa ustvarjanje monopolističnega položaja na trgu.

(JUGOPRES)

Gostinstvo - tokrat z druge strani

Kaj menijo gostinci o gostih - Nekulturen odnos do strežnega osebja Družbena lastnina ni beračeva malha

Ze naslov sam pove: tokrat z druge strani! Kakšna je ta »druge strani«? — Zamisliva in spriču problemov in posameznih pojavov pereča. Terja rešitve in izboljšanja...

OBICAJNO GOVORIMO o gostinstvu le tokrat, ko kažemo na nekatere probleme te gospodarske panoge, običajno tokrat, ko grajamo nezdrave, škodljive pojave, ki našemu gostinstvu niso v ponos. — Prav je, da grajamo, kadar je to potrebno in upravičeno. Zdrava in konstruktivna kritika je vselej na mestu in pričrhan sem, da se je gostinci ne branijo, pa če je še tako nevshečna...

Gostinstvo pa se bori tudi s težavami. Te so objektivne in prav tako subjektivne značaja. Danes bi spregovorili o slednjih težavah. Dostikrat so te težave prav posledica nepravilnega odnosa gostov do gostinstva in gostinskih delavcev...

Torej: druga plat!

— Kaj menite o gostih, ki obiskujejo vaš gostinski obrat?

— Ali je med gosti precej takih, ki se nekultureno vedejo?

— Kakšni so ti nekultureni pojavi?

— Kaj menite o tem, kako bi se ti škodljivi pojavi odpravili?...

... to so bila vprašanja, ki smo jih nedavno zastavili gostinskemu podjetjem in gostiščem. S področja Kranja: hotel »Evropa«, »Delikatosa«, »Jelen«, gostilna »Stari Mayer«, gostilna »Lakner«, Kokrica, točilnica »Otok Vis«. Iz Bohinjske Bistrice: podjetje »Črna prst« in hotelu »Zlatorog«. Z Bleda: hotelom »Jelovica«, »Lovec« in »Park«. Z Jesenice: hoteloma »Korotan« in »Pošta«. Iz Trziča: hotel »Pošta« in kavarni »Zelenica«. Iz Kamnika: podjetju »Planjava«, gostilni »Pri Nacetu« in »Kočič na Starem gradu«. Iz Domžal: »Gostilni pri pošti«, »Gostilni pri Kebru« in »Gostinskemu podjetju Domžale«. Nadalje še: gostilni »Lectar iz Radovljice«, gostinskemu podjetju »Krona« iz Škofje Loke, gostilni »Sora« iz Zirov ter »Domu na Krvavcu«.

Precejšnje število omenjenih podjetij je odgovorilo na anketo, še več pa se jih ni odzvalo našemu vabilu. Slišati je bilo različna mnenja. Poglavitni vzrok teh mnenj je, da ni smotrno govoriti resnice o svojih gostih, češ »potem jih bomo pač zgubili!« Drugi zopet sodijo, da nima smisla pisati o teh stvarih, ker tako ali tako nič ne zaleže.

Mnenja obeh »taborov« so seveda zmotna. — Zakaj n. pr. ne bi pogledali resnici v obraz in se začeli boriti proti temu, kar nas teži?...

NA NASO ANKETO smo prejeli vrsto zanimivih odgovorov. Nekaj teh ugotovitev je sicer splošnih, vendar nič manj pomembnih. Vse odgovore pa bi lahko nekako zvrstili v tri skupine: 1. odnos gostov do strežnega osebja 2. Odnos do družbene imovine 3. Kaj ukreniti, da se stanje izboljša.

ODNOS GOSTOV DO STREŽNEGA OSEBJA

Pravica do dela je v naši državi zadržana. Se več: delo je za vsakega državljanu častno. — Zatorej ne nesmiseln, če že ne krivičen in podcenjevalen odnos posameznikov do nekaterih poklicev. V čem je n. pr. nečastno delo, če se pri njem delavec zamaže? Ali v konkretnem primeru: v čem je nečastno delo natakarja ali natakarice, ki streže gostom? V čem je poniževalnost tega poklica?

Gostinsko podjetje »Jelen« iz Kranja pravi v odgovoru na anketo: »Velika večina naših gostov je solidna. Toda izjeme so zlasti ob sejmskih dnevih, ko pride k nam veliko ljudi s podoželja... Gostinsko podjetje iz Domžal ima večje težave: »Z majhno izjemo nekaterih olikanih gostov, je na splošno vedenje do gostinskih delavcev nezadovoljivo...« Se eno mnenje iz domžalskega konca (gostilna »Pri Kebru«): »Gosti kaj radi pozabijo na dostojnost, kar se zlasti ogleda v odnosih med moškimi in ženskimi strežnim osebjem, čeravno so gostinski delavci njim enakovredni...«

Hotel »Evropa« iz Kranja: »Dogajajo se primeri, ko gost že pri vhodnih vratih kriči, kje je natakarica, še predno se je vsedel. — Nadalje zmerja natakarice z neokusnimi vzdevki iz živalskega sveta...«

»Kot povsod, se dobe tudi pri nas gostje, ki kljub najbolje pripravljeni jedi in pijači nergajo, zabavljajo in zmerjajo strežno osebje.« glasi odgovor na zastavljeno vprašanje gostinskemu podjetju hotel »Pošta« z Jesenic. »Dostikrat tudi zaradi tega, ker strežno osebje noče posameznikom kreditirati zapitkov...«

Se in še bi lahko naštevali. Toda dovolj je, da ugotovimo, kaj je narobe. Veliko nevshečnosti bi lahko prihranili tako gostje gostinskimi uslužbencem, kot obratno, če bi se bolj kulturno, zlasti pa bolj strpno obnašali v gostiščih.

ODNOS DO DRUŽBENE IMOVINE

Nekateri ljudje še vedno ne morejo (ali bolje rečeno: nočejo!) razčistiti pojma »družbene lastnine«. Seveda so zavoljo tega na stečaj odprta vrata raznim pojavom, ki so vse prej kot čustna za posameznike. Ti pojavi so tudi gospodarsko škodljivi, ker uničujejo dobrine, do katerih družba, in ne nazadnje samo gostinsko podjetje, ni prišlo prav na lahek način.

Iz odgovorov razbiramo: »Se vedno so primeri pravega vandalizma in obnesnosti nekaterih gostov do družbene imovine. Gostje krađejo žarnice, stikala, vodovodne pipe in ko vsega tega zmanjka, odtrgajo celo male cevi v pisoarjih, prerežejo usnje v naslonjačih, odrežejo košček zavese...« Nadalje: »Namerno razbijanje kozarcev je udomačena navada... dogaja se, da se namerno razpisujejo začimbe iz solnic...« Se in še: »Gostje dostikrat krađejo jedilni pribor, steklenino, sol-

nike in vse kar jim pride pod roko. Celo kljuge od vrat jemljejo...« Clovek se prav zares sprašuje, kakšne cilje zasledujejo ti ljudje s takim početjem.

KAJ UKRENITI?

Upoštevanje dejstva, ki so jih v odgovorih na anketo nanašala posamezna gostinska podjetja, se kar sami vsiljuje vprašanja: Kaj ukreniti? Kako stopiti na prste ljudem, ki sta jim družbena in moralna plat odnosov med ljudmi »španska vas«?

Morda so predlogi anketiranih podjetij že nakazali posamezne poti! Njih predlogi so, če že ne upoštevanja, vsaj proučljive vredni.

»Brez energične pomoči ljudske oblasti je nam gostincem le težko kaj napraviti.« pravi v odgovoru hotel »Pošta« z Jesenic. »Kroničnim pijancem bi bilo treba prepovedati obisk gostiln.«

»Neredi bi se znatno zmanjšali, če bi se povsod izvajalo načelo, da se mladotnikom in pijanim osebam ne sme dajati alkoholnih pijač, se glasi mnenje restavracije »Jelen« iz Kranja.

Zanimiv je in pozornost zasluži predlog Gostin, opodjetja iz Domžal: »Predvsem bi morali v podjetjih in

tovarnah prirejati vsak mesec redna predavanja o lepem vedenju doma in v lokalih. Mladini pod 16. letom starosti bi se moral prepovedati vstop v lokale, razen — to le izjemoma — ko so v spremstvu staršev.«

Kolektiv hotela »Evropa« meni: »Da bi se ti škodljivi pojavi odpravili, je treba pooskrbiti nadzor nad nekulturenimi gosti. Drastične primere bi bilo treba javno ožigostati v časopisju...«

»Zlasti bi bilo treba pooskrbiti denarne kazni za razgrajče in sitneže...« tako se glasi odgovor gostilne »Lakner« s Kokrice pri Kranju.

Vrsta mnenj — vrsta predlogov!

ZAKLJUČEK

Anketa, čeprav ni popolnoma uspela, je vendarle nakazala vrsto problemov in razen tega dala tudi več pobud za njihovo rešitev.

Za te pobude bi se morali zavzeti prav vsi, predvsem pa množične organizacije od Socialistične zveze pa do Društva prijateljev mladine...

Problem socialistične vzgoje naših državljanov je namreč eno najpomembnejših in najbitvenjših vprašanj našega vsakdanjega dogajanja.

IZTOK AUSEC

Pohorski sekači sekajo na Jelovici

Na Gorenjskem, posebno v zgornjem blejskem in bohinjskem predelu vedno primanjkuje dobrih stalnih gozdnih delavcev - sekačev. Takoj po osvoboditvi je gozdna uprava dobila delav-

letni sečnji dobili čim več smrekovega lubja za česlovino.

Med temi, ki so letos prvič prišli od drugod na Gorenjsko, so tudi pohorski sekači. Ze ves mesec sekajo in se prav dobro počutijo. Gozdna uprava jim je uredila primerno prebivališče v bližini sečišča. Njihovo delo je plačano po učinku. Vajeni so natančnega dela in jim ne bo težko prilagoditi se posebnostim v gorenjskih gozdovih. Radi bi si pridobili kvalifikacijo in boljše zasluzke. Prijavili se bodo k izpitu za kvalificirane gozdne delavce. Zeliijo pa si, da bi bilo čimprej ugodno rešeno vprašanje terenskih dodatkov. Zanimaja jih predvsem, kaj bo predpisal zanje novi zakon o delovnih odnosih v zvezi z delovnim časom. Zato bodo pri javni razpravi tudi sami sodelovali. Gozdni sezonski delavec more v planinskih gozdovih n. pr. na Jelovici delati le pičlih šest mesecev, v ostali polovici leta pa največkrat ne dobi zaposlitve.

Na samih deloviščih ne bi mogel pri osemurnem delavniku s pridom izkoristiti odvišnega prostega časa, ker nima možnosti se kjerkoli udeleževati. Dan pri gozdnem delu je treba izkoristiti od zore do mraka, saj je v zimskem času dovolj možnosti za počitek. Vendar za težko delo in življenjske pogoje gozdni delavci ne prejema nikakršnih dodatkov in hočejo to nadoknaditi s čezurnim delom.

Gozdno gospodarstvo si prizadeva, da bi del. pogoje v gozdu čim bolj uredilo in da bi si zagotovilo stalen kader z določeno kvalifikacijo.

Neveščti sekači povzročijo veliko škode v gozdu, pokvarijo mnogo posekane lesa in le težko dosežejo normo, kar je vse vzrok fluktuacije gozdnih delavcev in slabe sečnje gozdov. J. H.

ce iz Primorja, Prekmurja in drugod. Mnogi med njimi so ostali in čines delajo že deveto in deseto leto po gorenjskih gozdovih. Postali so dobri sekači. Nekateri pa odhajajo v druge poklice in kraje.

Gozdno gospodarstvo Bled je moralo tudi letos pred pričetkom sečnje znova zbrati sekače, ker jih pozimi vedno mnogo odide. S to svojo akcijo so uspeli zbrati dovolj delavcev in bodo lahko pravočasno posekali les, da se bo poleti presušil in da bodo v

101

Sele drugo jutro navsezgodaj je prišel mlad hlapec strahoma staremu Marku grozovito novico povedat, da gospod Peter doli pod gradom v gozdu — na veji visi mrtev. Bila je to grenka kapljica v pijači novega veselja. Opat Udalrik, ki je bil že povpreč s Petrom v grad Kozjak prišel, rekel je žalostnim glasom: »Kakršno življenje, taka smrt.«

102

Ljudje, ki so na tihem sneli Petrovo truplo, sneli z drevesa in ga pokopali, pravili so pozneje, da je cigan iz gošče pristopil in smeje se mrtvecu rekel: »Zakaj si me dal v vodo vreči, trap! Ne bi se bilo treba sicer obešati.« To so bile zadnje besede, ki jih je kdo čul iz ciganovih ust, kajti tistega dne ga ni nihče več videl v slovenskih krajih.

103

Nedolgo potem je bila dežela rešena nemilega gosta: Turki, siti prelite krvi in morije, pomaknili so se spet nazaj. Zopet se prikazujejo slovenski kmetje, ki niso bili padli pod krivo sabljo, ali, ki niso morali v sužnost med Turke. Pela je sekira v starem hrastovem gozdu; razkopavali so upepeljene ostanke svojih prejšnjih stanovanj in so si stavili nova bivališča.

104

Marko Kozjak užival je veselje, živeti pri svojem sinu, ki je bil vsem sosedom čudež, najboljši mož med kranjskimi plemenitaši. Ime janičar mu je bilo sicer ostalo, vendar nobena tistih grozovitih lastnosti, katere so se navadno vezale s tem imenom.

Konec.